

LEFGOZER

VOETBALVERHALEN VAN RICHARD WITSCHGE

Opgetekend door Mike van Damme

Uitgeverij Brandt
Amsterdam 2018

VOORWOORD

Ik deed de deur van Richards slaapkamer open, en kon mijn lach niet inhouden. Richard stond daar midden in de kamer achter een schildersezal, met boven op zijn hoofd zo'n Frans schildershoedje. Een baret. Hij was enthousiast aan het schilderen.

Ik had hem nooit eerder zien tekenen. Hij had waarschijnlijk ergens tijdens een lesuur op school bedacht dat hij wilde gaan schilderen, kocht onderweg naar huis wat spullen en ging in zijn kamer aan de slag. Hij maakte die middag een schilderij met iets rozes en iets geels.

'Mooi biggetje,' zei ik voor de grap.

'Dat is een meisje. Op het strand.'

'Oké, als jij het zegt.'

Daarna liet ik hem verder zijn gang gaan. Met die baret op zijn hoofd.

Dit is typisch mijn broertje. Als Richard iets in zijn hoofd heeft, dan gaat hij er meteen mee aan de slag. Wat ik daar ook mee wil zeggen: hij was niet alleen een heel creatieve speler in het veld, maar is ook een creatieve jongen daarbuiten. Hij ziet in alles kansen en mogelijkheden.

Mensen denken soms dat we erg van elkaar verschil-

len, omdat ik rustiger oog dan Richard. Of ze vergelijken ons als voetballers. Op het veld waren we inderdaad anders. Richard was het grotere talent, hem ging het allemaal wat makkelijker af; ik moest er harder voor werken om daadwerkelijk door te breken.

Richard behoorde echt tot de Europese top. Als hij er helemaal voor was gegaan, had hij in mijn ogen zelfs de wereldtop kunnen halen. Ik kan het wel jammer vinden dat hij dat er niet heeft uitgehaald, maar als je het hem vraagt, zal hij tevreden zijn. Richard vindt dat het leven uit meer bestaat dan voetballen alleen.

Toch denk ik dat hij nu als individueel trainer van Ajax, dus in die voetbalwereld, helemaal op de juiste plek zit. Hij krijgt de kans zijn voetbalkennis en levenservaring over te brengen op jonge, leergierige spelers. En af en toe kan hij zijn voeten nog laten spreken bij een rondo, positiespel of partijtje. Als hij dan iemand kan poorten, zal hij dat zeker niet nalaten.

Richard wordt vooral gezien als de jongen met branie, de lefgozer. Dat is maar één kant van hem. Richard is ook een lieve jongen, of inmiddels lieve man. Iemand ook die snel ontroerd kan raken en die door het vuur gaat voor zijn familie.

Waar we vroeger ook weleens een robbertje vchten of ruzie hadden, zijn we naast broers ook elkaars beste vrienden. We hebben bijna elke dag contact, staan altijd voor elkaar klaar. We maakten naast vele hoogtepunten ook vervelende perioden mee in de voetballerij, vaak omdat we niet tegen onrecht kunnen. Juist dan zochten we elkaar op en stonden we voor elkaar klaar. Die sterke familieband hebben we van huis uit meegekregen, van onze ouders.

De spreuk 'een dag niet gelachen, is een dag niet geleefd' geldt ook voor ons beiden. We zijn allebei behoorlijk adrem en altijd in voor geintjes. Vaak zijn deze een beetje cynisch, of gaan ten koste van een ander. Naast gezondheid is humor van groot belang in ons leven. Dat wordt ook wel duidelijk door de verhalen die hij heeft te vertellen: er zit een gezonde dosis humor in. Richard lacht elke dag, en leeft dus elke dag.

AGENT KOEKENBAKKER

We speelden verstoppertje. Mijn drie jaar oudere broer Rob, onze buurjongen Gerry en ik schoten meteen de hoek om, en besloten al tijgerend terug te kruipen richting de buutplaats. We lagen in de bocht, en Rob, die voorop lag, hield de jongen die ons moest zoeken nauwlettend in de gaten. Ik lag achteraan, en lette alleen op Rob.

We hadden ons goed verstopt, en niet alleen voor de buurjongen. Agent Koek, die in zijn dienstauto de hoek om ging, zag ons ook niet. Ik hoorde de auto wel aankomen, maar dacht dat ik net als Rob en Gerry keurig langs de kant van de weg lag, in het gras. Mijn linkerbeen lag echter op de weg. Agent Koek reed er precies overheen.

Het gekke was dat het geen pijn deed. Ik liep zelfs nog een paar meter richting huis, voordat ik door mijn been zakte. Ik stond op, en zakte er weer doorheen. *Shit*, dacht ik, *dit klopt niet*. Koek zag me strompelen en zei dat ik beter kon gaan zitten. Dat bleek geen slecht advies. Ik deed mijn broekspijp omhoog en schrok me het apelarzus. Er stak een stuk bot door mijn huid heen.

Rob en Gerry schrokken misschien nog meer.

Rob rende in paniek meteen naar het portiek onder het appartement waar we woonden. Ik zag hem onderweg nog twee keer bijna vallen; hij rende harder dan hij kon. Ondertussen schreeuwde hij naar boven: 'Mama, mama, Richard is aangere-den!'

Ik was zes weken lang niet meer terug te vinden voor mijn buurvriendjes, omdat ik in het Sint Lucas-ziekenhuis lag. Agent Koek kwam nog een keer langs. Hij vond het verschrikkelijk wat er was gebeurd, al kon hij er weinig aan doen. We speelden verstoppertje, wilden niet gezien worden en hij zag ons niet. Missie geslaagd, zou je zeggen.

Hij nam een taart voor me mee. Rob en ik vonden dat grappig, vanwege zijn achternaam. We besloten hem vanaf die dag agent Koekenbakker te noemen.

HOOFDSTUK I

Ik nam de bal twee keer mee op mijn bovenbeen, daarna twee keer met de voet, weer twee keer met het bovenbeen en drie keer met de voet. In totaal hield ik de bal negen keer hoog, al rennend.

Het begon met een beroerd balletje van Shota Arveladze rond de middenlijn en eindigde ruim twintig meter verderop, diep op de helft van Feyenoord. Het was 26 oktober 1997, Ajax-Feyenoord, in de Amsterdam Arena, die tegenwoordig de Johan Cruijff Arena heet. Eindstand: 4-0.

De ruime zege en de manier waarop we Feyenoord van het kastje naar de muur stuurden, zeiden me persoonlijk veel meer dan mijn hooghoudmoment. Toch word ik zelfs twintig jaar later nog voor elke klassieker herinnerd aan dat ene moment. Dan zie ik het filmpje voorbijkomen op social media of belt een journalist. Begin 2018 probeerde Harry Vermeegen – geheel op zijn eigen manier, met een enorm enthousiasme – me nog mijn excuses te laten maken richting Feyenoord. Het lukte hem niet. 'Ik krijg het niet over mijn lippen,' grapte ik.

Als je het hooghoudfilmpje hebt gezien, is je misschien al opgevallen dat ik de bal alleen met mijn linkerbeen

raakte. Ik deed eigenlijk altijd alles met links, of het nou een pass over vijftig meter op het *stropdassie* was of een simpel balletje breed. Tweebenigheid kwam niet in mijn woordenboek voor; mijn rechterbeen was echt mijn chocoladebeen. Alleen Johan Crujff probeerde me meer met rechts te laten doen. Het was slechts een tijdelijk succes; met zijn vertrek als hoofdtrainer van Ajax vertrok ook mijn arbeid met rechts. Ik zag het nut er destijds ook niet van in. Met rechts zou ik nooit die passes kunnen geven die ik met links gaf. Ik vond dat ik beter alles met links kon doen.

Die gedachte zat er als kind al in. In onze eigen buurt, aan de Speelmanstraat in Amsterdam Slotermeer, hadden Rob en ik een doel getekend op een garagemuur, met diagonale strepen die de kruisingen moesten voorstellen. Dan was het eerst de linker kruising raken, daarna de rechter. Dan weer links, daarna weer rechts. En ga zo maar door. En alles met mijn linkerbeen.

En juist over dat been reed die politieauto.

Ik lag na de aanrijding met agent Koekenbakker dus zes weken in het Sint Lucas-ziekenhuis, waar een paar schroeven in mijn been werden gezet. Het waren verschrikkelijke weken. Niet vanwege de pijn, want die had ik eigenlijk niet. Ik maakte me ook geen zorgen over mijn toekomst – daar denk je als vijfjarig jochie niet aan. Het was vooral verschrikkelijk omdat ik me stierlijk verveelde.

Ik wilde buiten voetballen, opnieuw verstopper spelen, maar moest anderhalve maand op bed blijven. Mijn ouders kwamen twee of drie keer per dag langs en namen vaak een *Donald Duck* mee. Mijn moeder had

een stapel oude nummers op de markt gekocht, voor vijf cent per stuk. Na een paar weken kwamen Kwik, Kwek en Kwak me echt de neus uit.

Het verhaal over de aanrijding heb ik nooit verteld tijdens interviews. Ik weet eigenlijk niet precies waarom. Waarschijnlijk omdat het verder geen rol van betekenis speelde in mijn voetbalcarrière. Na die periode in het ziekenhuis pakte ik thuis meteen weer een bal. Dat was het voordeel van een vijfjarig jochie zijn: ik dacht verder niet na over rustig opbouwen van de kracht in mijn been. Ik rende weer zo hard als ik kon, riep tegen mijn ouders weer even hard als voor het ongeluk dat ik later profvoetballer ging worden.

Het enige dat me nog herinnert aan de breuk is een litteken op mijn been. En een gevoelige plek, precies waar het bot naar buiten stak. Als iemand me precies daar raakt, net achter mijn scheenbeschermer, doet het even flink pijn. Dat kwam tijdens mijn actieve carrière al zelden voor, en nu ik amper nog voetbal gebeurt het al helemaal niet meer.

Nu ik er zo over nadenk, heb ik misschien geluk gehad. Of beter gezegd: ik had niet de pech dat die lelijke breuk me problemen opleverde als voetballer. Dat het anders kon aflopen maakte ik van dichtbij mee. Mijn eigen vader, Piet Witschge, bijvoorbeeld. Dat Rob en ik een aardig balletje konden trappen, hadden we niet van een vreemde. Onze vader was eind jaren vijftig een talentvolle speler bij dws, en stond zelfs in de belangstelling van Ajax. Hij was wel tweebenig, en was waarschijnlijk de enige voetballer ooit in Nederland die in één wedstrijd een strafschop met links en met rechts nam en beide keren scoorde.

Op zeventienjarige leeftijd brak hij echter zijn beide benen. Hij werd achter het Centraal Station van Amsterdam geschept door een auto. Net als het voetbaltalent zat aangereden worden blijkbaar in de familie. Na het ongeluk speelde hij met DWS en Blauw-Wit in de eredivisie, maar zonder die beenbreuken had hij misschien een nog hoger niveau kunnen halen. Dan was niet Rob, maar onze vader de eerste international geworden in de familie.

Bij een van de lelijkste beenbreuken in de Nederlandse voetbalgeschiedenis stond ik er met mijn neus bovenop. Marcel Peepers maakte op 28 maart 1990 zijn debuut in Oranje, in en tegen de Sovjet-Unie. Ik stond als linkshalf opgesteld, Marcel als linksbuiten. In de achttiende minuut kreeg ik de bal en stuurde Marcel diep. Sergei Goroekovitsj kwam inglijden en nam niet de bal, maar het been van Marcel mee in zijn vaart. Hij schreeuwde het uit, trok helemaal wit weg. Dan weet je meteen dat het foute boel is. Hij bleek zijn kuit- en scheenbeen te hebben gebroken.

Marcel voetbalde op dat moment bij FC Twente. Hij kwam uit de jeugdopleiding van Ajax, waar hij geregeld met Rob samenspeelde. Ik kende hem vooral omdat hij met de zus van Danny Muller ging. Danny, zoon van oud-Ajaxspeler Bennie Muller, was weer een teamgenoot van mij; we waren bovenal maatjes. Ik was vaak bij de Mullertjes thuis te vinden, net als Marcel. Hij kon echt goed voetballen, maar na die dubbele beenbreuk haalde hij zijn oude niveau niet meer. Zo zonde.

Die ellende bleef mij bespaard. Ik had in mijn carrière meer hinder van andere blessures, en af en toe van bonje met de trainer. Ik hield wel van kattenkwaad uithalen,

en op latere leeftijd was ik soms te eerlijk. Ook dat weerhield me niet van een mooie voetbalcarrière. Had ik er nog meer uit kunnen halen? Misschien. Maar ik ben trots op wat ik heb bereikt. Mede dankzij dat linkerbeen.

GEJATTE PUMAATJES

Toen ik tien was, kreeg ik voor het eerst mijn eigen voetbalschoenen. *Pumaatjes*. Die kicksen waren me alles, daar was ik zo trots op. Ik voelde me een meter groter, maakte ze na elke voetbalwedstrijd bij SDW, waar Rob en ik voetbalden, zorgvuldig schoon. Mijn Pumaatjes en ik gingen de mooiste dingen doen op het veld, daarvan was ik overtuigd.

We hadden het thuis financieel niet breed. Ik kreeg daardoor vaak de kleren en schoenen van Rob die nog goed waren. Zo ook zijn voetbalschoenen. Het was voor mij dus echt bijzonder mijn eigen voetbalschoenen te hebben.

Ik trok ze ook aan bij het jaarlijkse schoolvoetbaltoernooi, waar ik met de Burgemeester Fockschool aan meedeed. We voetbalden op de velden van De Spartaan, op Sportpark Ookmeer. Zoals bij veel clubs was de kantine boven op de kleedkamers gebouwd. Na de wedstrijd kon je je tas beneden in het halletje laten staan om daarna boven nog wat lekkers te halen.

Zo ging het bij het schoolvoetbaltoernooi ook. Toen ik weer beneden kwam, stond mijn tas open.